

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาการใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายของนิสิต โดยแยกตามเพศของผู้พูด เพื่อศึกษาว่า ผู้พูดแต่ละเพศใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายต่างกันหรือไม่ ผู้พูดที่เป็นเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงใช้ภาษาเหมือนกับเพศใดและขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมอะไรบ้าง ผู้วิจัยได้ศึกษางานของนักภาษาศาสตร์หลายท่านเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงประกอบการศึกษาของผู้วิจัยเอง ดังต่อไปนี้

2.1 คำสรรพนาม

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2532) กล่าวถึงคำสรรพนามสรุปได้ว่า คำสรรพนามในภาษาไทยแบ่งออกได้เป็น 3 บุรุษ คือ

- บุรุษที่ 1 หมายถึง ผู้พูดเอง
- บุรุษที่ 2 หมายถึง ผู้ที่พูดด้วย
- บุรุษที่ 3 หมายถึง ผู้ที่เราพูดถึง

การเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยอย่างน้อยต้องนึกถึง 3 เรื่องต่อไปนี้คือ ความสนิทสนม ฐานะทางสังคม และความมีอาวุโส ของคู่สนทนาหรือบุคคลที่เราพูดถึง

เรื่องความสนิทสนม อาจแยกเป็นสนิทสนมมากหรือน้อย พูดอย่างเป็นกันเองหรือเป็นทางการ เช่น ระหว่างเพื่อนสนิทอาจใช้แทนผู้พูดว่า ฉัน เรา แทนผู้ที่พูดด้วยว่า เธอ ตัว แต่จะใช้คำเหล่านี้พูดกับผู้ที่เราไม่สนิทอาจจะไม่ได้

เรื่องฐานะทางสังคม อาจแยกเป็นฐานะอย่างเดียวกัน สูงกว่าหรือต่ำกว่า เช่น นายจ้างมักจะพูดว่า ดิฉัน เมื่อพูดกับคนรับใช้ และจะไม่แทนคนรับใช้ว่า คุณ เป็นต้น

เรื่องความมีอาวุโสอาจแยกเป็น เท่ากัน มากกว่า น้อยกว่า เป็นต้น เมื่อพูดกับผู้ใหญ่ที่มีอาวุโส เราอาจจะไม่ใช้ ตัว นาย เป็นบุรุษที่ 2 และอาจจะไม่ใช้ ข้า เรา เป็นบุรุษที่ 1 เป็นต้น

อังกาบ พลากรกุล (Palakornkul 1972) ศึกษาการใช้คำสรรพนามในภาษาไทย โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และจากนวนิยายและเรื่องสั้น พบว่า คำสรรพนามนั้น มีการใช้แตกต่างกันออกไปตามปัจจัยทางสังคม ซึ่งเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง 8 ประการ คือ อำนาจและสถานภาพ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว ความเป็นเพื่อน อาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ อายุ เพศ และความใกล้ชิดทางสายเลือด และยังมีปัจจัยอีก 9 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังซึ่งมีผลต่อการเลือกใช้คำสรรพนาม คือ ความสนิทสนม ความเคารพ ความเป็นปึกแผ่น ความเป็นทางการ การที่มีลูกอยู่ด้วย การที่มิคนไม่รู้จักหรือมีฐานะทางสังคมสูงอยู่ด้วย ระยะเวลาของการรู้จักกัน การวางตัว และการแสดงอารมณ์ โดยเฉพาะเรื่องเพศและความสนิทสนมกล่าวโดยสรุปได้ว่า เพศเป็น linguistic marker ที่บ่งบอกผู้พูดเพศหญิงและชาย ในภาษาไทยมีคำสรรพนามบางตัวที่ใช้เฉพาะกับผู้พูดเพศชายและเพศหญิงเช่นเดียวกับคำลงท้ายบอกความสุภาพก็สามารถบอกเพศชายและหญิงได้ กล่าวได้ว่า เพศแบ่งผู้พูดออกเป็น 2 กลุ่ม คือผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิง

ส่วนความสนิทสนมสามารถตัดสินการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยได้ ถ้าคน 2 คนใช้คำสรรพนาม คุณ กับ ผม ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองคนนั้นจะไม่สนิท แต่ถ้าใช้คำสรรพนาม ล้อ กับ อี๊ จะแสดงความสัมพันธ์ที่สนิท และถ้าใช้สรรพนาม กู กับ มึง ก็ยิ่งแสดงความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น

2.2 คำลงท้าย

วจินต์ ภาณพงศ์ (2532) กล่าวถึงคำลงท้ายว่า คำลงท้ายคือคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค หรืออาจจะปรากฏในตำแหน่งท้ายส่วนของประโยค และมีลักษณะพิเศษ ดังนี้

1 แต่ละคำอาจจะมีหลายรูป เช่น

คะ ค่ะ ถือเป็นคำเดียวกัน ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์

จ๊ะ จັะ ถือเป็นคำเดียวกัน ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์

คะ ชา ถือเป็นคำเดียวกัน ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์ และความสั้นยาวของสระ

จ๊ะ จ่า ถือเป็นคำเดียวกัน ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์ และความสั้นยาวของสระ

ดังนั้น คะ ค่ะ ทา ก็เป็นคำเดียวกัน แต่มีรูปต่างกัน และ จ๊ะ จ๊ะ จำ ก็ถือเป็นคำเดียวกันแต่มีรูปต่างกัน

2. เมื่อใช้คำคำเดียวกันแต่ต่างรูปกันอาจทำให้ความหมายของทั้งประโยคเปลี่ยนแปลงไป คือ ทำให้เป็นประโยคคนละชนิด เช่น เป็นประโยคคำถาม บอกเล่า คำสั่ง อ้อนวอน ปราบ ชู เป็นต้น เช่น

คะ จ๊ะ จะปรากฏท้ายคำถาม เช่น ทำอะไรคะ มาทำไมจ๊ะ

ค่ะ จ๊ะ จะปรากฏท้ายบอกเล่า เช่น น้ำเดือดแล้วค่ะ ผนตจ๊ะ

คำลงท้ายคล้ายกับคำสรรพนาม ในด้านที่เป็นคำชนิดที่เกี่ยวของอย่างใกล้ชิดกับสังคมและวัฒนธรรม คำลงท้ายบางคำใช้สำหรับแสดงความรู้สึก เช่น กรณีที่เด็กหรือผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่หรือผู้ที่อาวุโสกว่า ได้แก่ คะ ค่ะ ครับ เป็นต้น คำบางคำใช้ในระหว่างเพื่อนฝูงที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ เช่น วะ หวะ ฮะ ฮะ เพื่อแสดงความรู้สึกสนิทสนม แต่ถ้าใช้กับบุคคลอื่นถือว่าไม่สุภาพ การเลือกใช้คำลงท้ายในภาษาไทยอย่างน้อยต้องคำนึงถึงเรื่องความรู้สึกสนิทสนม ฐานะทางสังคมและความมีอาวุโสของคู่สนทนา

เรื่องความรู้สึกสนิทสนม อาจแยกเป็นสนิทสนมมากหรือน้อย พูดอย่างเป็นกันเองหรือเป็นทางการ เช่น จ๊ะ จ๊ะ วะ หวะ ใช้ในระหว่างเพื่อนสนิทและพูดอย่างเป็นกันเอง คะ ค่ะ ครับ ฮะ ฮะ ใช้ในการพูดอย่างเป็นทางการมากกว่า เป็นต้น

เรื่องฐานะทางสังคม อาจแยกเป็นผู้ที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่าหรือต่ำกว่า เช่น นายจ้างจะไม่ใช้ คะ ค่ะ ครับ เมื่อพูดกับลูกจ้าง แต่ลูกจ้างมักใช้คำเหล่านี้เมื่อพูดกับนายจ้าง

เรื่องความมีอาวุโสอาจแยกเป็น เท่ากัน มากกว่า น้อยกว่า เมื่อพูดกับผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสกว่าเรามักจะใช้ คะ ค่ะ ครับ แต่เมื่อพูดกับผู้ที่มีอาวุโสน้อยกว่าอาจใช้ ฮะ ฮะ จ๊ะ จ๊ะ ก็ได้

อมรา ภมรบุตร (Bhamoraput 1968) ศึกษาคำลงท้ายในภาษาไทย โดยศึกษาประโยคประมาณ 180 ประโยคจากข้อมูลที่ 60% เป็นจดหมายส่วนตัว 5% จากพจนานุกรมไทย-อังกฤษสำหรับนักเรียนไทยของฮาร์วาร์ด และที่เหลือเป็นข้อมูลจากตัวผู้วิจัยเอง พบว่า คำลงท้ายมีลักษณะต่อไปนี้คือ

- 1 เป็นคำท่ายประโยค มีหน้าที่เป็นตัวขยายประโยค หรือ ช่วยเสริมความหมายของประโยค
- 2 ปรากฏทั้งในประโยคใจความสำคัญและประโยคย่อย และปรากฏก่อนที่จะหยุดพูด
- 3 บ่งบอกอารมณ์
- 4 แสดงเพศและสถานะทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง
- 5 บอกความคิด ทักษะคติของผู้พูด เช่น ประหลาดใจ สงสัย ไม่น่าใจ เป็นต้น และได้แบ่งคำลงท้ายออกเป็นประเภทต่างๆ 7 ประเภท ซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ Status Particle (คำลงท้ายบอกสถานภาพ) ซึ่งประกอบด้วย Polite Particle (คำลงท้ายแสดงความสุภาพ) ที่ใช้แสดงความเท่ากันหรือเหนือกว่า Impolite Particle (คำลงท้ายแสดงความไม่สุภาพ) ที่แสดงความต่ำกว่าหรือสนิทสนม และ Appositive Particle (คำลงท้ายประกอบชื่อ) ที่ใช้หลังการเรียกชื่อ ซึ่งคำเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเพศ สถานภาพทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง

Status Particle ได้แก่คำต่อไปนี้

คะ ใช้โดยเพศหญิง หลังคำถามในการพูดกับบุคคลที่เท่ากัน แก่กว่าหรือเหนือกว่าใช้หลังคำ สิ เพื่อการชักชวน และทำให้คำถามหรือคำสั่งฟังอ่อนโยนและสุภาพ

ค่ะ ใช้เหมือน คะ แต่ใช้หลังระโยคบอกเล่าและคำสั่ง และใช้ตอบรับ

ขา ใช้เหมือน คะ

ครับ ใช้เหมือน คะ ค่ะ ขา แต่ใช้โดยเพศชาย

จ๊ะ ใช้โดยเพศหญิงเมื่อพูดกับผู้ต่ำกว่า เด็ก หรือผู้ที่สนิทสนม

จ๊ะ ใช้เหมือน จ๊ะ

จ้า ใช้เหมือน จ๊ะ

ฮะ เป็นรูปแปรของ ครับ และ ค่ะ และใช้ตอบรับโดยเพศชาย

ฮะ เป็นรูปแปรของ ฮะ

คำลงท้ายเหล่านี้สามารถแสดงให้เห็นถึงเพศของผู้พูดว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง

คุก (Cooke 1967) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสรรพนามในภาษาไทย พม่าและ เวียดนาม โดยกล่าวถึงคำสรรพนามในภาษาไทย สรุปได้คือ คำสรรพนามในภาษาไทยแบ่งได้เป็น คำสรรพนามบุรุษที่ 1 เรียกแทนตัวผู้พูด เช่น ดิฉัน ฉัน ผม อี๊ว เป็นต้น สรรพนามบุรุษที่ 2 เรียกแทน ตัวผู้ฟัง เช่น เอง แก คุณ ลื้อ เป็นต้น และสรรพนามบุรุษที่ 3 เช่น แก พี่แก ท่าน เธอ หล่อน เป็นต้น คำสรรพนามแต่ละประเภทมีรูปแปรการใช้แตกต่างกันออกไป ในคำสรรพนามบุรุษที่ 1 คำ ว่า 'ดิฉัน' เป็นคำที่ผู้หญิงใช้พูดกับบุคคลที่เหนือกว่า หรือใช้พูดอย่างเป็นทางการกับคนที่เท่ากันหรือ เป็นคำสุภาพที่ใช้ได้ในสถานการณ์ทั่วไป ในขณะที่คำว่า 'ผม' เป็นคำสุภาพที่ใช้โดยเพศชายเมื่อ พูดกับผู้ที่เท่ากัน หรือเหนือกว่า หรือในสถานการณ์ทั่วไป คำสรรพนามในภาษาไทยนอกจากบ่งบอก บุรุษแล้วยังแสดงเพศ อายุ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง เช่น สถานภาพ และความสนิทสนม เป็นต้น โดยยกตัวอย่าง การใช้คำสรรพนามแสดงเพศว่า 'ผม' แสดง ผู้พูดเพศชาย 'ดิฉัน' แสดงผู้พูดเพศหญิง แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจาก หญิงเป็นชายอาจเรียกแทนตัวว่า 'ผม' หรือผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจากชายเป็นหญิง อาจใช้ 'ดิฉัน' ได้ ส่วนในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง คุก กล่าวว่า สถานภาพและความสนิทสนมเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการใช้คำสรรพนาม สถานภาพ ได้แก่ ความ เหนือกว่า เท่ากัน หรือคือยกว่า ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง สถานภาพอาจเนื่องมาจาก อายุ ยศ หรือการเป็นคนรู้จัก แต่ความสัมพันธ์เป็นลักษณะของความรู้สึกที่เกิดขึ้นอันเนื่องจาก ความรัก ความใกล้ชิด มิตรภาพ และความเป็นญาติ เป็นต้น ทั้งสถานภาพและความสนิทสนม ต่างก็มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำสรรพนาม แสดงความหมายให้รู้ว่า ผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง เป็นใคร มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เช่นถ้าผู้พูดใช้สรรพนาม 'กระผม' แสดงว่าผู้พูดเป็นเพศชาย พูดกับคนที่เหนือกว่า ถ้าพูดกับคนที่เท่ากันอาจใช้ 'ผม' หรือถ้าสนิทกันอาจใช้ 'กัน' ถ้าพูดกับ คนที่ต่ำกว่า เช่น ลูกจ้าง อาจใช้ 'ข้า' หรือเพศหญิงเมื่อพูดกับคนที่เหนือกว่าใช้ 'ดิฉัน' ถ้า พูดกับคนที่เท่ากันอาจใช้ 'ฉัน' และถ้าสนิทอาจใช้ 'เขา' หรือ 'เรา'

2.3 การใช้ภาษาแปรไปตามเพศของผู้พูด

ทรัดกิลล์ (Trudgill 1974) กล่าวถึงเรื่องของภาษากับเพศสรุปได้ว่า จากการ ค้นคว้าวิจัยทางภาษาศาสตร์ พบว่า ในหลายสังคมเพศชายและเพศหญิงใช้คำพูดต่างกัน และเป็น

ที่รู้จักกันในหมู่นักภาษาวา ความแตกต่างของการพูดของเพศชายและเพศหญิงมีมานาน ความต่างนี้ไม่ได้หมายถึงบุคคลคนละภาษา แต่เป็นการพูดภาษาเดียวกันโดยใช้วิธภาษาต่างกัน ทรีดกิลล์ ได้ยกตัวอย่างภาษาที่มีความแตกต่างของภาษาเพศชายและภาษาเพศหญิง โดยกล่าวว่าในหลายสำเนียงภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน พบว่าเพศหญิงออกเสียงสระต่างจากเพศชาย ภาษาอังกฤษอเมริกันอินเดียชนทางตะวันออกเฉียงเหนือของอเมริกา เพศชายออกเสียงต่างจากเพศหญิง เช่น

men : /djatsa/ ; women : /kjatsa/ 'bread'

นอกจากนี้ในภาษาที่พูดแถบเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือก็พบความแตกต่างระหว่างภาษาของเพศชายและเพศหญิง เช่น ในภาษา Yukaghir พบว่า เพศชายใช้ /tj/ และ /dj/ แต่เพศหญิงใช้ /ts/ และ /dz/

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายภาษาซึ่งมีคำที่ใช้แตกต่างกัน เพื่อให้เรียกขานตามเพศของผู้พูด เช่น ในภาษา Chiquito ซึ่งเป็นภาษาอเมริกันอินเดียนที่ใช้ในโบลิเวีย ผู้ชายและผู้หญิงใช้คำเรียกขานต่างกัน เช่น

	male speaker	female speaker
my brother	tsaruki	icibausi
my father	ijai	ispu
my mother	ipaki	ipapa

การใช้คำสรรพนามในหลายภาษาก็มีลักษณะเช่นนี้ เช่น ในภาษาอังกฤษ ความแตกต่างในเรื่องคำบอกเพศจะปรากฏในคำสรรพนามเอกพจน์บุรุษที่3 คือ he, she ในภาษาฝรั่งเศสจะปรากฏในคำสรรพนามพหูพจน์บุรุษที่3 คือ ils, elles ในภาษาไทยจะปรากฏในคำสรรพนามบุรุษที่1 คือ เพศชายใช้ ผม ในขณะที่เพศหญิงใช้ ดิฉัน

นอกจากเพศชายและเพศหญิงใช้ภาษาต่างกันแล้ว เพศหญิงยังใช้ภาษาที่มีศักดิ์ศรีกว่าเพศชายอีกด้วย

จากการศึกษาการใช้รูปปฏิเสธซ้อน ในเมืองดีทรอยต์พบว่า ผู้พูดที่เป็นชนชั้นสูงใช้รูปปฏิเสธซ้อนน้อยกว่าชนชั้นต่ำ และเพศหญิงใช้รูปปฏิเสธซ้อนน้อยกว่าเพศชาย ทั้งนี้ถือว่ารูปปฏิเสธซ้อนเป็นรูปที่ด้อยศักดิ์ศรี

เปอร์เซ็นต์การใช้ปฏิเสธซ้อนของเพศชายและเพศหญิง

	UMC	LMC	UWC	LWC
male	6.3	32.4	40.0	90.1
female	0.0	1.4	35.6	58.9

(Trudgill 1974 : 91)

และการศึกษาการออกเสียง [r] ในเมืองดีทรอยต์ พบว่า เพศหญิงออกเสียง [r] มากกว่าเพศชาย ทั้งนี้ถือว่าการออกเสียง [r] เป็นการใช้ภาษาที่มีศักดิ์ศรี

เปอร์เซ็นต์การออกเสียง [r] ของเพศชายและเพศหญิง

	UMC	LMC	UWC	LWC
male	66.7	52.5	20.0	25.0
female	90.0	70.0	44.2	31.7

(Trudgill 1974 : 92)

และเช่นเดียวกับการการศึกษาการออกเสียงในเมืองนอริช คือการใช้ตัวแปร (_ng) ในคำว่า walking ที่จะออกเสียงเป็น [walking] หรือ [walkin] พบว่าเพศหญิงใช้ [walking] ซึ่งถือเป็นรูปที่มีศักดิ์ศรีมากกว่าเพศชาย

	MMC	LMC	UWC	MWC	LWC
male	4	27	81	91	100
female	0	3	68	81	97

(Trudgill 1974 : 92)

เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ทริคเกิ้ลล์แสดงให้เห็นว่าเพศชายและเพศหญิงใช้ภาษาต่างกัน และสรุปว่า ยิ่งในสังคมมีความแตกต่างระหว่างบทบาทของเพศชายและเพศหญิงมากเท่าไร ความแตกต่างทางภาษาก็มีมากขึ้นเท่านั้น การแปรตามเพศเป็นผลมาจากความแตกต่างทางสังคม

จอห์น ฟิสเชอร์ (Fischer 1964) ได้ศึกษาการออกเสียง [ɪn] และ [ɪŋ] ในหมู่บ้านกึ่งชนบทแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ โดยศึกษาจากการออกเสียงของเด็ก 24 คน เป็นชายและหญิงเท่าๆกัน และแบ่งเป็น 2 กลุ่มอายุคือ 3-6 และ 7-10 ปีโดยวิธีการสัมภาษณ์ซึ่งมีขึ้นหลังจากคุ้นเคยกับเด็กแล้ว 8-10 เดือน พบว่า ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงใช้ [ɪn] [ɪŋ] แต่ในเด็กหญิง 12 คน มี 10 คนใช้ [ɪŋ] มากกว่า [ɪn] ส่วนเด็กชายมีเพียง 5 คนที่ใช้ [ɪŋ] มากกว่า [ɪn] ดังตาราง

	_ing >	_in	_ing <	_in
boy		5		7
girl		10		2

(Fischer 1964 : 484)

สรุปว่าเด็กหญิงใช้ [ɪŋ] มากกว่าเด็กชาย ในขณะที่เด็กชายใช้ [ɪn] มากกว่าเด็กหญิง ดังนั้น [ɪŋ] ถือว่าเป็นภาษาของผู้พูดเพศหญิง และ [ɪn] ถือว่าเป็นภาษาของผู้พูดเพศชาย

เลสลี่ มิลรอย (Milroy 1980) ศึกษาการใช้ภาษาในชุมชนเมืองในนครเบลฟาสต์ โดยศึกษาการแปรทางเสียงของชุมชนชั้นแรงงานใน 3 ชุมชนคือ เบลลีมากาเรต โคลนาร์ด และแฮมเมอร์ ตัวแปรภาษาที่นำมาศึกษาคือ (th), (ʌ), (a), (ɛ) และ (ai) ศึกษาจาก

ผู้บอกภาษา 46 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิงพบว่า บุคคลที่มีเครือข่ายความสัมพันธ์สูงก็จะคงรักษาไว้ซึ่งภาษาท้องถิ่น นั่นคือจะใช้รูปภาษาท้องถิ่นมากกว่าคนที่มีเครือข่ายความสัมพันธ์ต่ำ* และพบว่าเพศเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีบทบาทต่อการใช้ภาษา โดยพบว่าเพศชายใช้รูปภาษาท้องถิ่นสูงกว่าเพศหญิง จึงมีผลให้เพศชายและเพศหญิงใช้ภาษาต่างกัน และมีผลรองได้ให้ความสำคัญต่อยังปัจจัยเพศอย่างยิ่ง โดยกล่าวว่า ถ้าเราจะศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา เราต้องพิจารณาตัวแปรเพศและโครงสร้างทางสังคมไปพร้อมๆกัน

วอด (Wardhaugh 1968) ได้กล่าวถึงภาษากับเพศซึ่งสรุปได้ว่าเพศชายและเพศหญิงมีการใช้ภาษาต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านเสียง (เนื่องจากความต่างระหว่างสรีระของเพศชายและเพศหญิง) และปัจจัยทางสังคม ความแตกต่างระหว่างภาษาของเพศชายและเพศหญิง เช่น ทางด้านหน่วยเสียง ภาษาอเมริกันอินเดียนทางตะวันออกเฉียงเหนือของอเมริกา เพศหญิงใช้ /jatsa/ แต่เพศชายใช้ /djatsa/ 'bread' หรือภาษาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ เพศหญิงและเด็กใช้ /ts/ และ /dz/ แต่เพศชายใช้ /tj/ และ /dj/ ทางด้านหน่วยคำและคำศัพท์ ได้ยกตัวอย่างผลงานของเลคอฟ (Lakoff 1973) ซึ่งกล่าวว่า การใช้คำบอกสี เพศหญิงใช้คำ mauve beige aquamarine lavender และ magenta แต่เพศชายไม่ใช้คำเหล่านี้ หรือเพศหญิงใช้คำคุณศัพท์ เช่น adorable charming divine lovely และ sweet แต่เพศชายจะไม่ใช้คำเหล่านี้เช่นกัน ทางด้านการเลือกใช้คำ ผู้หญิงญี่ปุ่นแสดงความเป็นเพศหญิงด้วยการใช้คำลงท้าย ne และใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า watasi หรือ atasi ในขณะที่ผู้ชายใช้ wasi หรือ ore ในภาษาไทยเพศหญิงเรียกแทนตัวเองว่า ดิฉัน แต่เพศชายใช้เรียกแทนตัวเองว่า ผม วาร์โธ กล่าวอ้างถึง เลคอฟ ว่า เพศหญิงจะใช้การตอบคำถามด้วยประโยคบอกเล่าที่ขึ้นเสียงสูงซึ่งเป็นลักษณะของ

* เครือข่ายความสัมพันธ์ (social network) หมายถึง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนในชุมชน (ดูรายละเอียดใน Milroy 1980)

ประโยคคำถาม แทนการลงเสียงต่ำ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้หญิงไม่ค่อยแน่ใจในความคิดเห็นของตัวเอง และด้วยเหตุนี้ทำให้เพศหญิงมักใช้รูปประโยคคำถามที่เป็น question tag เช่น They caught the robber last week, didn't they? และเลคอฟเชื่อว่าความแตกต่างระหว่างภาษาของเพศชายและเพศหญิง เกิดจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เพศชายและเพศหญิงมีความสนใจต่างกัน มีบทบาทต่างกันมีรูปแบบการสนทนาต่างกัน และตอบสนองต่อผู้อื่นต่างกัน

2.4 การใช้ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภิทธิ์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) ศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาไทย สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พบว่า คำเรียกขานประกอบด้วยคำต่างๆกันตั้งแต่ 1 คำขึ้นไป ซึ่งส่วนประกอบต่าง ๆ นั้น ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ ยศ อาชีพ/ตำแหน่ง วลีแสดงความรู้สึกสรรพนาม/คำนำหน้า และคำลงท้าย โดยคำเหล่านี้จะประกอบกันเป็นรูปแบบของคำเรียกขานได้ด้วยกฎ 9 ข้อ เช่น คำสรรพนาม/คำนำหน้า เช่น คุณ ลูกพี่ ไล้หนู คำสรรพนาม/คำนำหน้า+คำเรียกญาติ เช่น คุณอา พี่น้องชาย คำนำหน้า+ชื่อ+วลีแสดงความรู้สึก เช่น พี่รัตนของน้อง ลูกหญิงม่านฟ้าของแม่ เป็นต้น คำเรียกขานอาจเป็นแบบเดี่ยวๆ แบบผสม 2 ส่วน หรือแบบผสม 3 ส่วนก็ได้ รูปแบบต่างๆของคำเรียกขานเหล่านี้แตกต่างกันออกไปตามบทบาทที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่มีบทบาทเป็นตัวกำหนดแบ่งได้เป็น 3 แบบคือ

1 ความสัมพันธ์แบบสมดุล หมายถึง ความสัมพันธ์ที่แสดงว่าผู้พูดและผู้ฟังเท่าเทียมกัน คือทั้งผู้พูดและผู้ฟังมองว่าอีกฝ่ายหนึ่งมีบทบาทเหมือนตน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน คู่รัก คนที่รู้จัก และคนที่ไม่รู้จัก

2 ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่างกัน ผู้พูดอาจมีสถานภาพสูงหรือต่ำกว่าผู้ฟังก็ได้ เนื่องจาก อายุ ประสบการณ์อำนาจ และบุญคุณ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย สามีกับภรรยา ครูกับศิษย์

3 ความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ไม่ถือความสูงกว่าหรือต่ำกว่าของผู้พูดและผู้ฟังเป็นเรื่องสำคัญ หรือเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่แสดงชัดเจนว่า ผู้พูดหรือผู้ฟังสูงหรือ

ต่ำกว่า อีกฝ่าย ex. ผู้บริการ-ผู้รับบริการ

ต่ำกว่าอีกฝ่าย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

บราวน์ และ กิลแมน (Brown and Gilman 1960) ศึกษาการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษายุโรป โดยเน้นภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี พบว่า คำสรรพนามที่ใช้ในภาษายุโรปมี 2 แบบ คือ V (เช่น vous ในภาษาฝรั่งเศส) และ T (เช่น tu ในภาษาฝรั่งเศส) และการใช้คำสรรพนามทั้ง 2 แบบนี้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ที่มีปัจจัยสำคัญเป็นตัวกำหนด คือ อำนาจ (Power) และ ความเป็นปึกแผ่น (Solidarity) แต่เดิมนั้นใช้ T เป็น สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 2 เรียกคนคนเดียว และ ใช้ V เป็นสรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 2 เรียกคนหลายคน ต่อมาการใช้คำสรรพนามนี้เปลี่ยนไป คือ มีการใช้ V เรียกคนคนเดียว เช่น การเรียกพระเจ้าแผ่นดิน จากการใช้ v และ T เพื่อแสดงความหมายเอกพจน์และพหูพจน์จึงเปลี่ยนไปเป็นเรื่องของอำนาจ กลายเป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยผู้พูดเรียกผู้ฟังที่มีอำนาจมากกว่าโดยใช้ V และเรียกแทนตัวผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าตนว่า T ต่อมาการใช้สรรพนาม V และ T เปลี่ยนไปอีก คำสรรพนามที่ใช้เรียกแทนผู้พูด-ผู้ฟังอาจเป็น V-V หรือ T-T ก็ได้ โดยมีปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ ความเป็นปึกแผ่น กล่าวคือถ้าผู้พูดและผู้ฟังมีความเป็นปึกแผ่นมาก เช่น เป็นบุคคลในครอบครัว จะใช้ T-T แต่ถ้าความเป็นปึกแผ่นน้อย เช่น นายจ้างกับลูกจ้าง หรือ ลูกค้ากับผู้ให้บริการ จะใช้ V-V ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้คำสรรพนามในภาษายุโรป คือ ความเป็นปึกแผ่น ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบสมดุลระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แนวคิดจากผลงานวิจัยและวรรณกรรมต่างๆข้างต้นสรุปได้ว่า

1. เพศชายและเพศหญิงมีการใช้ภาษาต่างกัน
2. คำสรรพนามและคำลงท้ายสามารถบ่งบอกเพศของผู้พูด และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังได้
3. การใช้ภาษาแปรไปตามปัจจัยทางสังคม เช่น เพศของผู้พูด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

จากผลงานวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า กล่าวถึงเฉพาะเพศชายและเพศหญิง เท่านั้นแต่ไม่มีการกล่าวถึงผู้ที่มีการเบี่ยงเบนทางเพศเลย และในเรื่องการใช้ภาษาของเพศชาย ที่มีจิตใจเป็นหญิงก็ยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์อย่างเด่นชัด ผู้วิจัยจึงได้ใช้ข้อสรุปข้างต้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการใช้ภาษาของกลุ่มเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY